

продуктів та послуг, реальні можливості вітчизняної інформаційної індустрії в умовах ринкової економіки.

Литература:

1. Про Державний комітет інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України: Указ Президента України від 25 липня 2000 р. // Офіційний вісник України. 2000. №30. Ст. 1257.
2. Зинченко А.С. Об информационной политике в Украине // Событие. 2000. №42.
3. Про удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення Президента України та органів державної влади: Указ Президента України від 14 липня 2000 р. // Урядовий кур'єр. 2000. 18 липня.
4. Матеріали Internet видань.

О.М. Лизунова

ЛІЗИНГ НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМСТВІ: НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ

В останнє десятиріччя у країнах із розвиненими ринковими відносинами одержав розповсюдження аутсорсинг, тобто виконання зовнішньою організацією певних завдань або деяких бізнес-процесів, що не є профільними для бізнесу компанії, але є необхідними для оптимізації діяльності підприємства. На аутсорсинг ефективно передаються управління персоналом, бухгалтерський облік, маркетинг, логістика, реклама – такий перерозподіл бізнес-процесів є джерелом конкурентних переваг для підприємців, що його використовують. Особливої уваги заслуговує розвиток аутсорсингу обладнання, який реалізується в формі лізингу. Актуальним є застосування лізингу і в економіці України, оскільки він здатний зменшити витрати промислових підприємств і підвищити рівень їхньої конкурентоспроможності в цілому.

Лізинг являє собою перспективний інструмент фінансування довгострокових активів для вітчизняних підприємств, що мають потребу у оновленні матеріально-технічної бази виробництва. Поряд з цим, лізинг привабливий і для підприємств-виробників устаткування. Переваги лізингу для них полягають у наступному:

1. За допомогою лізингу розширюються канали збуту виробленої продукції, оскільки відбувається її оплата лізинговою компанією при покупці. Перспективною формою організації лізингових відносин стає створення підприємствами-виробниками у своїй структурі дочірніх лізингових компаній і відділів, що значно поліпшує їхні збутові можливості.

2. У зв'язку з тим, що передача майна у фінансовий лізинг не є об'єктом оподаткування ПДВ, збільшується обсяг продажу підприємств-виробників, забезпечується їхнє проникнення на нові ринки.

Для лізингодавців лізингові операції вигідні з наступних причин:

1. Банкам лізингові операції дають можливість розширити кількість наданих послуг, підвищити рівень доходів.

2. Знижується ризик неплатоспроможності клієнтів, тому що у разі несплати лізингових платежів протягом двох чергових термінів лізингодавець має право повернути об'єкт лізингу.

3. Лізингові платежі за договорами оперативного лізингу в частині амортизаційних відрахувань є складовими витрат лізингодавця, що зменшує його оподатковуваний прибуток.

4. Лізингодавець одержує винагороду за майно, надане в лізинг, що дає можливість прибуткового господарювання лізингової компанії.

Отже, лізинг, являючи собою ефективну форму фінансування, дає низку економічних переваг суб'єктам лізингових відносин. Разом з тим, проведення лізингових операцій пов'язано з певними ризиками. Зокрема, на лізингодавця лягає ризик морального старіння обладнання, якщо договір лізингу укладений не на повний термін його амортизації; фінансовий ризик, пов'язаний із можливістю неотримання запланованого прибутку внаслідок погіршення платоспроможності лізингоодержувача.

Для лізингоодержувачів лізингові операції сполучені з майновими ризиками, тому що у випадку виходу з ладу об'єкта фінансового лізингу платежі здійснюються у встановлений термін незалежно від стану устаткування. Якщо обладнання узятє у фінансовий лізинг і воно з часом застаріло раніше закінчення дії лізингового договору, в цьому разі лізингоодержувач продовжує сплачувати лізингові платежі до закінчення терміну контракту.

Аналіз сучасного стану розвитку лізингового ринку в нашій країні дозволяє виділити наступні групи лізингодавців: 1) лізингові компанії, створені за галузевою або виробничою приналежністю; 2) лізингові компанії, створені за участю державних і муніципальних органів влади; 3) міжнародні лізингові компанії; 4) іноземні фірми-постачальники устаткування; 5) дочірні лізингові компанії банків. Розглянемо особливості кожного типу лізингових компаній, що надають лізингові послуги в Україні.

Виробниками лізингового устаткування в Україні є як вітчизняні так і іноземні підприємства. Серед вітчизняних підприємств переважають заводи сільськогосподарського і транспортного машинобудування.

Лізинг як альтернативна форма фінансування оновлення довгострокових активів набув поширення в країнах з розвиненою ранковою економікою, а також в постсоціалістичних країнах. Питома вага лізингу в загальній сумі інвестицій в розвинених країнах сягає 30%. В Україні цей показник на початок 2008 року складав близько 13%. На лізинговому ринку надають послуги 132 компанії. Структура лізингового портфеля українських лізингових компаній виглядає

наступним чином: транспортні засоби – 45,7%, техніка, машини і обладнання для сільського господарства – 18,7%, торгівельне і банківське обладнання – менш ніж 1%, типографське і поліграфічне обладнання – менш ніж 1% [1]. За даними всеукраїнської асоціації „Укрлізинг” лізинг часто стає інструментом довгострокового фінансування саме промислових підприємств. Отже від рівня ефективності лізингу залежить ступінь конкурентоспроможності українських підприємств. У той же час обсяг лізингових операцій в Україні залишається невисоким.

На мій погляд, недостатньо високий рівень розвитку лізингу в Україні зумовлений відсутністю узгодженої державної підтримки цього виду діяльності. Оскільки основним інструментом регулювання економіки і стимулювання інвестицій, в тому числі лізингових, є податки, саме ступінь обґрунтованості оподаткування лізингу зумовлює ефективність і потенційні можливості розвитку лізингу в Україні.

У зв'язку з цим вважаю доцільним звернути увагу на світовий досвід податкового стимулювання лізингу.

Причиною швидкого розвитку лізингу в США стало надання податкових пільг лізинговим компаніям: можливості застосування прискореної амортизації об'єктів лізингу і надання інвестиційної податкової пільги.

З 1988 року пільгове оподаткування лізингових компаній було введено в Китаї. Доходи за лізинговими угодами, одержані до кінця 1990 року, оподатковувались лише 10%-м податком, а за операціями, пов'язаними в викупом обладнання, наданого на умовах фінансового лізингу, податки зовсім не стягувались [3].

На сучасному етапі розвитку лізингу в Росії механізмом стимулювання лізингового інвестування є прискорена амортизація основних фондів за потрібним коефіцієнтом збільшення амортизаційних відрахувань, тобто сума амортизації за об'єктами лізингу збільшується в три рази.

Наслідком активної державної підтримки лізингу є широке застосування лізингових операцій в практиці господарювання закордонних країн.

Аналіз розвитку лізингових відносин в Україні свідчить про відсутність виваженої політики податкового стимулювання лізингу, що сприяє низькій ефективності лізингових операцій й невдоволеному попиту на них. Як свідчить світовий досвід, поряд з податковими пільгами основним важелем впливу на розвиток лізингових відносин є прискорена амортизація.

В Україні прискорена амортизація активів, регламентована П(С) БО 7, ніяк не впливає на податковий облік амортизації. Тобто податковий облік амортизації ведеться окремо від бухгалтерського обліку, і з метою оподаткування амортизація нараховується відповідно до закону “Про оподаткування прибутку підприємств” за фіксованими нормами для трьох груп основних фондів. Прискорена амортизація основних фондів в межах податкового обліку можлива лише для основних фондів третьої групи, але також за фіксованими нормами. При цьому застосування прискореної амортизації в податковому обліку передбачено лише для основних фондів, які введені в експлуатацію після набуття

чинності Законом України “Про оподаткування прибутку підприємств”. Для підприємств, ціни на продукцію яких встановлюються державою, а також для підприємств, які займають монопольне положення на ринку, застосування прискореної амортизації не дозволяється [3].

Таким чином, учасники лізингових відносин не можуть самостійно встановлювати термін амортизації і вибирати найбільш прийнятний з точки зору податкової й економічної ефективності метод нарахування амортизації в податковому обліку.

Враховуючи зазначене вище, є доцільним надати підприємствам можливість самостійно вибирати метод нарахування амортизації за об’єктами лізингу. Таким чином, лізингоодержувачі зможуть суттєво зменшити вартість лізингових послуг за угодами фінансового лізингу.

Після надання підприємствам-лізингоодержувачам права використання прискореної амортизації підприємствам доцільно буде протягом терміну лізингу амортизувати вартість лізингових активів повністю, тобто відшкодувати повну вартість лізингових активів. Тоді після закінчення лізингової угоди лізингоодержувач автоматично стане власником лізингового майна. Оскільки амортизація в лізингових угодах виконує специфічну роль погашення боргу лізингоодержувача за лізинговим майном перед лізингодавцем, застосування прискореної амортизації дозволить підвищити термін окупності лізингового кредитування, менша сума відсотків буде нараховуватися на суму боргу.

Реалізація запропонованих в роботі рекомендацій здатна сприяти залученню нових лізингових інвестицій в промисловість України і створить передумови для економічного зростання в цілому. Тому перспективним напрямком подальших досліджень в сфері лізингу повинна стати розробка концепції розвитку лізингу.

Література:

1. Т. Матичак. Лізинг в Україні: обсяги ринку і кваліфікація фахівців // Економіка і право. – 2008. - №9. – С.48
2. Международная практика лизинга / В.И. Ляшенко и др. – Донецк, 1996.– 91 с.
3. Про оподаткування прибутку підприємств: Закон України в ред. від 22.05.07 р., № 283/97 – ВР //Податки і бухгалтерський облік. – 1999. – № 45. – с. 1.